Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXIX. Ч. 216. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 13-го ЛИСТОПАДА 1982 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, NOVEMBER 13, 1982 No. 216. VOL. LXXXIX.

ЗВЕРНЕННЯ ВЛАДИК ДО ПРЕЗИДЕНТА

У наслідок прийняття Конгресом ЗСА резолюції в справі відновлення діяльности Українських Церков в Україні, Владики Мстислав і Стефан вислали в цій справі спільного листа до Президента Роналда Реґена. Внизу текст листа в перекладі на українську мову.

До
Високоповажаного
Роналда Реґена
Президента З'єднаних Стейтів Америки
Білий Дім
Вашінгтон, Д.К.

Пане Президенте!

Вдячні за постанову Сенату ч. 18 і за постанову Палати Репрезентантів ч. 123 97-го Конґресу під заголовком: „To Seek the Resurrection of the National Churches in Ukraine", ми нижче підписані Владики, які очолюємо Українську Православну й Українську Католицьку Церкви в Америці, звертаємося до Вас, Пане Президенте, з молитовним проханням та закликом здійснити цю резолюцію в імені справедливости та людських прав, якщо це можливе, якнайшвидше.

Українська Православна і Українська Католицька Церкви вільно діють і розвиваються в усіх країнах вільного світу, але в Україні, вони були примусово приєднані до Російської Православної Церкви, їхні ієрархи та священики або арештовані, або знищені, так, що ці Церкви можуть жити тільки у підпіллі під загрозою переслідувань та арешту їхніх вірних.

Просимо Вас, Пане Президенте, зробити все можливе, щоб вплинути на уряд СССР, щоб він дозволив відновити Українську Православну і Українську Католицьку Церкви в Україні та в інших комуністичних державах.

За Вашу інтервенцію і допомогу в цій справі, будемо Вам вдячні.

З висловами найвищої пошани залишаємося щиро віддані в Христі

† Мстислав
Архиєпископ-Митрополит Української Православної Церкви в ЗСА

† Стефан
Архиєпископ-Митрополит Української Католицької Церкви в ЗСА

Школа св. Юра закликає учнів 8-их кляс до вписів

Ню Йорк, Н. Й. — Вівторок, 16-го листопада ц.р. для учнів 8-ої кляси усіх шкіл Ню Йорку є важлвий і рішальний день. В ньому вони будуть вибирати три середні школи, до яких бажають дістатися на підставі своїх письмових іспитів. Звичайно молодь бажає іти до таких шкіл, де є більшість їхніх товаришів, не зважаючи якого типу це школа.

Тому дуже важливим є, щоб у тому виборі допомагали батьки, які розуміють краще, що не лише товариство, але і інші чинники повинні відігравати ролю у виборі середньої школи.

Середня школа св.Юра звертається тому із закликом до батьків українських дітей 8-их кляс, щоб вони доложили усіх впливів та старань для зголошення своїх дітей до цієї школи. При тому треба підкреслити, що школа св. Юра тримає усі права високої своїми академічними вимогами середньої школи. Крім того не можна забувати, що це українська середня школа, яка має українську програму, відзначує усі українські національні свята і є ведена в українському дусі.

В НЮ ЙОРКУ ВІДЗНАЧИЛИ ДЕНЬ ПОШАНИ УГГ МАНІФЕСТАЦІЄЮ БІЛЯ ОН

Ню Йорк, Н.Й. — Тут у вівторок, 9-го листопада ц.р., відбулася перед будівлею Об'єднаних Націй в Ню Йорку маніфестація з приводу шостої річниці створення Української Гельсінкської Групи підтримана проклямацією президента Роналда Реґена і резолюцією Конгресу ЗСА з 21-го червня ц.р.

Мирна маніфестація, в якій взяло участь понад 200 осіб, мала багато слухачів і зацікавлених із персоналу Об'єднаних Націй та її кореспондентів. Вона розпочалася молитвою, що її відмовив о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ, із церкви св. Юра в Ню Йорку. Відтак промовляли член Палати Репрезентантів з Ню Йорку Віліям Ґрін, ген. Петро Григоренко, д-р Маруся Бек і представники польської групи „Солідарність", російської групи, татарської та Афганістану. Промовляла також до присутніх представниця організації Фрідом Гавз, яка допомагає викривати переслідування і ув'язнення інакодумаючих в недемократичних державах. Цілою маніфестацією проводив справно проф. д-р Альберт Кіпа.

Ряд промов закінчив молитвою голова Українського Євангельського Об'єднання Володимир Багрій.

В часі маніфестації учні школи св. Юра в Ню Йорку у історичних строях представили живу картину України в кайданах, як також разом із пластунами Станиці в Ню Йорку роздавали інформативні летючки в англійській мові. Під час маніфестації роздано понад 3,000 таких інформативних летючок і теж останнє число „Українського Тижневика", яке дало вичерпний матеріял про Українську Гельсінкську Групу. На місці маніфестації видніли великі портрети усіх членів Української Гельсінкської Групи та Івана Світличного і побільшення проклямації президента Р. Реґена про назначення дня 9-го листопада Днем Пошани Української Гельсінкської Групи.

Перебіг маніфестації, яка тривала від 12-ої до 1:30 години полудня записували чужинецькі кореспонденти та накручували на фільм телевізійної станції Об'єднаних Націй.

Між численними представниками українських організацій, що підписали звернення до українського громадянства в ЗСА у справі відзначення 9-го листопада, були голова Українського Народного Союзу д-р Іван Флис, головний касир Уляна Дячук, головний секретар Володимир Сохан, головний організатор Степан Гавриш, редактор-емерит Антін Драган.

Промовляє ген. Петро Григоренко.

Частина учасників маніфестації біля Об'єднаних Націй.
(Фота: ред. Юрій Зарицький)

БРЕЖНЄВ ПОМЕР, АНДРОПОВ СТАВ ЙОГО НАСЛІДНИКОМ

Москва. — Офіційне совєтське агентство ТАСС у четвер, 11-го листопада повідомило, що Леонід Ілліч Брежнєв, генеральний секретар Комуністичної партії Совєтського Союзу і голова Президії Верховної Ради СССР, раптово помер.

Смерть 75-літнього совєтського лідера наступила в середу, 10-го листопада о 8:30 ранку (12:30 за нюйоркським часом).

Брежнєв керував Совєтським Союзом на протязі 18-ох років, перейнявши владу від звільненого Нікіти Хрущова в жовтні 1964 року. Остання публічна поява Брежнєва була в неділю, 7-го листопада, коли він разом з іншими членами політбюро на трибуні мавзолею Леніна слідкував за парадою і демонстрацією на Червоній площі у Москві.

Центральний комітет Комуністичної партії СССР повідовмив, що наступником Брежнєва став Юрій Андропов, колишній шеф КҐБ.

ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД ЗВІЛЬНЯЄ ВАЛЄНСУ

Варшава, Польща. — Після одинадцяти місяців ув'язнення польські урядові чинники мали випустити вже Леха Валєнсу, провідника „Солідарности". Польський уряд повідомив про це 11-го листопада ц.р., день після проголошеного „Солідарністю" і підпільними провідниками робітничих спілок загально національного страйку, який, однак, не мав великого відгуку. Вістка про звільнення Л. Валєнси прийшла вже декілька годин після того, як цілий світ довідався про смерть Леоніда Брежнєва.

Помимо повідомлення про звільнення Л. Валєнси, його співробітники тієї вістки в п'ятницю, 12-го листопада, не підтвердити з повною певністю.

Як відомо Л. Валєнса був ув'язнений в ловецькій колибі недалеко кордону між Польщею і СССР і через цілий час ув'язнення він категорично відмовлявся співпрацювати з урядовими чинниками. Єжи Урбан, речник польського уряду, який подав до публічного відома вістку про звільнення Валєнси, поінформував також, що звільнений буде мати повну свободу рухів та якщо захоче отримати пашпорт і виїхати з Польщі ніхто не буде стояти йому на перешкоді.

Урбан подав ці інформації на пресовій конференції, яку скликано несподівано. Він теж поінформував, що Л. Валєнса написав листа до генерала Войцєха Ярузельського, в якому пропонує переговори. Це мало й бути причиною несподіваного звільнення Валєнси.

НАЗВА „ГОНКІ" МОЖЕ ОБРАЗЛИВА, АЛЕ ЛЕҐАЛЬНА, — КАЖЕ КАНАДСЬКИЙ СУД

Ванкувер, Б.К. (В.Д.). — Більші канадські щоденники подали цікавий вирок в процесі, в якому позовником і обвинуваченим були українці і в якому ходило, чи назва „гонкі" є образливою для українців і інших слов'янських еміґрантів в Канаді.

Слово „гонкі" походить від англійськоє назви „боганк", якою називали образливо українських і інших слов'янських еміґрантів в Канаді і Америці. З часом ця назва увійшла в скорочену деривативну форму „гонкі".

Справу до офіійної судової комісії у Ванкувері подала д-р Варвара Камінська, президент Української Канадської Асоціяції Професіоналістів і Промисловців у Ванкувері. Згадана організація заскаржила Вілліяма Коника, українсько-канадського підприємця, який назвав свій ресторан „Домом пирогів Билла Гонкі" („Гонкі Білл'с Гавз оф Пероґіс"). Слід згадати, що В. Коник має у Вінніпеґу м'ясарню під назвою „Вінніпеґська Компанія Часникової Ковбаси", чотири ресторани і ланцюг малих ресторанів під назвою „Гонкі Билл".

Суддя Дермод Овен — Флод у своєму рішенні заявив, що хоч вираз „гонкі" може бути образливим, одначе ця назва не може бути заборонена судом, і 600,000 українців в Канаді не повинні почувати себе національно ображеними. „Заборонити цю назву означало б це саме, що здушити свободу в імені волі".

Суддя Овен-Флад далі твердив, що згідно з цими критеріями, сучасне суспільство повинно засудити такі визначні світові постаті як Едґара Аллена По, Марка Твейна, Шекспіра, Джана Мілтона і інших.

В. Коник з великою радістю привітав рішеня судової комісії, заявляючи, що він є „гордий із свого українського походження", а Українська Канадська Асоціяція Професіоналістів і Підприємців і Комісія Прав Людини Британської Колюмбії внесли відклик до вищої судової інстанції проти цього рішення.

Канадський часоипис „Провінс" у виданні з 31-го жовтня ц.р., ствердив, що рішення в цій справі було „суб'єктивне" і „несправедливе", і що вона може спричинити соціяльні і расові забурення в суспільстві.

ПЛЯНУЮТЬ ПРАЦІ ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ

Вашінґтон. — Справа безробіття і всіх можливостей дати працю якнайбільшій кількості людей є тепер чи не найважливішою проблемою обидвох законодавчих палат в ЗСА.

Члени Демократичної партії у Палаті Репрезентантів рішили не чекати аж до нової сесії Конґресу на початку 1983 року, щоби перевести плян публічних робіт, які дадуть працю безробітним.

Демократи уважають, що їхня перемога в недавніх виборах допоможе їм напевно перевести цей плян в життя, бо справа допомоги безробітним була одною з причин, що вони отримали більшість голосів у виборах.

Рівночасно з тим, члени Республіканської партії в Сенаті почали накреслювати свій плян публічних робіт, в якому береться до уваги будови доріг, мостів, будівель тощо. Цей плян має на увазі видатки до 4 більйонів долярів на дороги і мости, а 2 - 3 більйони долярів на каналізацію.

Демократична пропозиція не подає чисел але напевно вона матиме на увазі більші видатки як 1 більйон що його досі схвалили на публічні роботи, обидві законодавчі палати. У пропозиціях буде між іншим одна, що торкається будови домів для тих, що мають малу заробіткову платню у висоті 3 більйонів долярів. Така пропозиція була вже перед виборами, але її анулював президент Роналд Реґен своїм ветом.

КОСМІЧНИЙ КОРАБЕЛЬ „КОЛЮМБІЯ" ЗДІЙСНЮЄ П'ЯТИЙ ПОЛІТ

Кейп Канаварел, Фла. — У четвер, 11-го листопада, о 7 годині і 19 хвилин вранці, тут запущено на орбіту п'ятий вже раз космічний корабель „Колюмбію", цей раз вперше з комерційною метою.

„Колюмбія" повезла на своєму борті два комерційні комунікаційні сателіти, з яких перший „Колюмбія" в свою чергу пустила в орбіту того ж дня, в четвер, а другий — в п'ятницю, 12-го. Цей політ „Колюмбії" відбувається згідно з плянами і вона добре списалася, як перевізник комерційного вантажу.

На борті космічного кокорабля „Колюмбія" перебувають чотири астронавти — це найбільша кількість людей у „Колюмбії", чи в іншому космічному кораблі-ракеті досі. Вони, вивівши „Колюмбію" на орбіту 184 милі висоти над землею, в час шостого кола корабля навколо землі пустили в безповітряний простір 7,200-фунтовий комерційний комунікаційний сателіт, спочатку один, а день пізніше — другий, відчинивши ляду від приміщення ззаду „Колюмбії", де складені були обидва сателіти. Сателіт, спочатку відмандрував вільним летом від „Колюмбії" на визначену віддаль, запалив звідти свою власну ракету, що дала йому поштовх вгору від орбіти „Колюмбії", значно вище. Звідси він розпочав виконувати своє завдання.

Корабель „Колюмбія" вилітає в простори.

АНДРІЯНА ГАВРИЛЮК ОБРАНА „КРАЛЕЮ ПРЕСИ"

РЕПРЕЗЕНТАНТКА „СВОБОДИ" ОЛЕНКА ГЕЙМУР ОТРИМАЛА СПЕЦІЯЛЬНЕ ВІДЗНАЧЕННЯ

Філядельфія, Па. — В суботу, 6-го листопада ц.р. тут, в авдиторії св. Йосафата, відбувся 10-ий ювілейний Баль Української Преси, що його спільно влаштовують Фінансова Комісія Світової Федерації Українських Жіночих Організацій та Спілка Українських Журналістів Америки.

Баль відкрила святочним словом голова Фінансової Комісії СФУЖО Марія Харина, яка привітала присутніх учасників балю, як теж молодих кандидаток на кралю і князівен української преси, а відтак промовила голова СУЖА ред. Ольга Кузьмович, нав'язуючи до першого Балю Української Преси в ЗСА, що відбувся в цій самій залі у 1971 році.

Обидві голови організацій, що влаштовують ті балі підкреслили користь із цих товариських імпрез для популяризації української преси, а зокрема для пов'язання її із молодим українським поколінням. Досі понад двісті молодих українських дівчат репрезентували на цих балях поодинокі українські пресові видання.

На 10-му Балі майстри церемонії Тамара Петришин-Фаріон і Роман Кніґницький представили численно зібраній публіці 15 молодих дівчат, що заступали українські щоденники і журнали на терені ЗСА, як також наймолодшу представницю, 10-літню Ярину Ференцевич, яка виступала в імені дитячого місячника „Веселка". Окремо репрезентувала символічно підпільні видання України Зеня Матківська.

Андріяна Гаврилюк

Оленка Геймур

На цей ювілейний баль були запрошені крім редакторів українських щоденників і журналів також усі ті, що в минулих роках, були вибрані кралями української преси.

Відгукнулися на це запрошення шість із попередніх краль, а це — Л. Трипупенко, А.Сіра, Х. Шуст, Л. Фещенко-Чопівська, Л.Гурська і З. Маєвська. Кожна з них мала нагоду промовити коротко до зібраної публіки та подати розвиток своєї професійної і громадської праці.

Особливо зворушливим був виступ Лідії Фещенко-Чопівської, яка вже втретє приїжджає на балі української преси аж з Каліфорнії, щоб підкреслити свою вдячність за вибір її кралею та свій тісний духовий зв'язок з українською громадою і українською пресою.

Останнє слово перед проголошенням вибору кралі і князівен на 1982 рік мала краля української преси з 1981 року, Зірка Маєвська, яка минулого року репрезентувала „Наш Голос".

Після довгих нарад, жюрі під головуванням Роми Прийми-Богачевської проголосило вислід конкурсу,

(Закінчення на стор. 4)

ВЛАШТОВУЮТЬ ВИСТАВКУ

Ню Бранзвик, Н.Дж. — Парохія Різдва Пресвятої Богородиці в Ню Бранзвику, Ню Джерзі та ґалерія образів Ірени Ванчицької у Філядельфії влаштовують в неділю, 21-го листопада ц.р., мистецьку виставку. На виставці будуть образи Я. Гніздовського, Т. Венгриновича Ю. Гуцалюка, І. Федининшин, Х. Дебаррі, С. Ґеруляк та інших. Виставка відбудеться в церковній залі при 80 Ливінґстон авеню, від год. 12:30 по полудні до 6:30 вечора. Під час виставки відбудеться теж показ ікон.

У світі

РЕЧНИКИ УРЯДУ ЗСА ЗАЯВИЛИ В СЕРЕДУ, 10-го листопада, що Ізраїль відмовився почати переговори з Ливаном про виведення своїх військ з ливанської території поки ливанський уряд не погодиться обговорити заходи, спрямовані на політичне врегулювання з Ізраїлем. Ливанський уряд під тиском арабських країн не укладатиме жадних політичних угод з Ізраїлем, відмовився почати переговори з Ізраїлем про політичну нормалізацію.

ЛИВАНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ПРИЗНАВ президентові Амінові Ґемаєлеві надзвичайні уповноваження, щоб дати йому і його урядові можливість устабілізувти політичну і економічну ситуацію в країні після 8 років внутрішних боїв, безпорядків та ізраїльських аґресій. Парлямент надав Ґемаєлеві надзвичайне уповноваження на 6 місяців, хоч він просив на 8 місяців. Тепер президент і уряд зможуть видавати декрети без консультації і схвалення парляменту.

РЕЧНИК ЗАХІДНЬОНІМЕЦЬКОЇ ПОЛІЦІЇ повідомив, 8-го листопада, що прикордонна сторожа Східньої Німеччини вбила ще одного німця, який намагався втекти до Західньої Німеччини через кордон між тими двома німецькими державами коло баварського села Вільмарс. Мешканці села почули постріли з автоматичної зброї, потім крики і зойки. Через деякий час східньонімецькі прикордонники несли на ношах когось мертвого. В цей сам день вдалося втекти двом іншим німцям із Східньої Німеччини та одній особі з Чехо-Словаччини. Один із двох німців — це 23-літній східньонімецький прикордонник.

ЯК ІНФОРМУЄ АҐЕНТСТВО РОЙТЕРС З БРУКСЕЛІ, там експерти розвідки НАТО вважають, що військові маневри військ Варшавського Пакту, які відбулися на початку жовтня у північносхідній Болгарії та в яких брало участь понад 60,000 вояків Совєтського Союзу, Болгарії, Польщі, Чехо-Словаччини, Мадярщини та Східньої Німеччини вправляли можливе швидке захоплення проток Босфор і Дарданелли. Ці протоки знаходяться в Туреччині, яка є членом НАТО. Хоч Юґославія публічно висловила протест проти концентрації військ Варшавського Пакту на Балканах, здається, що в цих маневрах мова не йшла про випробування „юґославського пляну", який передбачував би швидке захоплення Юґославії на випадок зростаючого напруження між Сходом і Заходом, або у наслідок поважних заворушень у самій Юґославії.

ПРИЗНАЧЕННЯ Д-РА Д.В. КИДОНЯ

Вінніпеґ, Ман. — Д-р Д.В Кидонь, професор фізики й попередній декан факультету філології і точних наук на Вінніпеському університеті, був призначений на трирічну каденцію членом Канадської ради точних наук. Термін призначення почався в листопаді 1981 року. Проф. Кидонь має за собою ряд праць у ділянці фізики.

У наступному числі Українського Тижневика:

In The Weekly, November 14:

- Demonstration on the occasion of the sixth anniversary of the Ukrainian Helsinki Group and presidential proclamation in tribute to the group.
- Nadia Svitlychna on the camp-based Helsinki monitoring group.
- Madrid Conference to review compliance with the Helsinki Accords resumes.
- Mykola Lysenko in foreign sources by Roman Sawycky.

READ THE UKRAINIAN WEEKLY
ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — $1.00. Make chek or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу 65¢ місячно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Погрози — поганий засіб політики

Щорічна парада на Червоній площі в Москві з нагоди роковин большевицької революції, які припадають за новим стилем на 7-ме листопада, — цього року набрала особливого характеру і політичного значення з уваги на круглу ювілейну дату: це саме 65 років, як большевики відібрали владу з рук Тимчасового уряду, що настав після упадку царату. Большевики вже давно перетворили були святкування роковин свого панування у військову параду і це було логічно: влада кремлівських володарів залежить не від народу, а від фізичної сили, якою є армія і тайна поліція. Цим разом 45-хвилинний показ совєтської збройної сили мав на цілі застрашити вільний світ, в першу чергу Америку, від будь-якої зачепливої протисовєтської затії. Леонід Брежнєв заявив, що оті танки, удосконалені ракети, гармати й панцерні вози „повинні прохолодити гарячі голови деяких імперіялістичних політикантів". За совєтською термінологією „імперіялістами" є американці і вся та демонстрація йшла під знаком перестороги на адресу Америки, щоб вона не зважилася заторкувати ненарушність совєтської потуги. Відомо, що вже давно кремлівські володарі хворіють манією переслідування, що Америка веде „політику окруження" Совєтського Союзу і що ціллю цієї політики є повести двосторонню війну проти СССР.

Насправді вільний світ і зокрема Америка так само не хочуть війни, бож вони свідомі, що третя світова війна, зі вжитком атомової зброї була б катастрофою для людства, як і присутні на трибуні на Червоній площі совєтські володарі. Коли ж Роналд Реґен, редукуючи всі позиції бюджету, підніс видатки на оборону, то тільки тому, що Москва використала занедбання оборони протягом 10-ти років попередніми американськими урядами, використала „вєтнамський комплекс" в американському суспільстві та перевищила Америку у різних родах зброї, повівши водночас завойовницьку політику в Африці, окупувавши Афганістан та перетворивши Польщу у в'язничний табір.

Совєтський Союз існує уже 65 років. Постала окрема ділянка науки — совєтологія. І найкращі совєтологи з'ясовують тайну такого довгого існування СССР різними чинниками: 1) Це комбінація марксистської ідеології і могутнього адміністраційного апарату; 2) ідеологія давно збанкротувала, бо видимим знаком цього банкрутства є мільйони тонн збіжжя і зерна, спроваджувані щорічно з капіталістичних держав, щоб рятувати від голоду, але державно-партійний апарат існує, 3) совєтська імперія була б давно провалилася, як би не демократичний Захід, який дає хворому совєтському організмові щораз нові життєдайні застрики своїм експортом до Совєтського Союзу всіх винаходів техніки.

Брежнєв свідомо і послідовно промовчував концепцію Реґена, щоб замість обмежування перегонів у зброєнні — зредукувати існуючі різні роди зброї, особливо атомової. Він свідомо промовчував, що Америка і її союзники з НАТО готові вирektися пляну встановлення на европейському континенті кількохсот новітніх американських ракет, якщо Москва відкличе частину своїх дивізій з кордону Західньої Німеччини і зредукує наставлене проти Заходу число далекосяжних ракет. Брежнєв промовчував теж, що Реґен тільки тому загострив своє відношення супроти СССР, бо продовжується окупація Афганістану, продовжується аґресивна політика Москви на терені Африки і заведено режим терору у Польщі.

Примітивізм політики сучасних правителів у Кремлі у тому, що вони не бачать і не розуміють, що лідерів типу Роналда Реґена не можна застрашити погрозами і лайками. Більйони витрачає Москва на підсилювання пацифістичної течії у вільному світі, але негайно і безцеремонно здавлює кожний пацифістичний прояв на терені СССР. Проте слабість вільного світу в тому його лібералізмі, який прагне все ще „співіснування" із Совєтським Союзом, дивлячись на нього, як на „Росію" – „великопростірний торговельний обшир", з яким можна і треба торгувати, щоб такою торгівлею підсилювати власну економіку.

Показ збройної сили СССР у минулу неділю на Червоній площі у Москві минувся з ціллю. Він дав тільки новий арґумент в руки тих, які правильно твердять, що Москву переконує тільки одно: сила. І тому треба самому розбудовувати силу Америки та її союзників.

Як відомо, у середу, 10-го листопада, помер Леонід Брежнєв. На політичну арену імперії Совєтського Союзу вступає його наслідник 68-річний Юрій Андропов, колишній керівник КҐБ на протязі 15-ти років. Але треба сумніватися — чи це принесе будь-яку корисну зміну у відносинах поміж урядами ЗСА і СССР, хоч такі сподівання висловив президент Реґен у писемних кондоленціях.

УРЯД СХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ СТРИВОЖЕНИЙ політичними подіями у Західній Німеччині, які відбуваються там після зміни переходу влади з рук соціял-демократа Гельмута Шмідта в руки християнського демократа Гельмута Коля. Це стало ясним після двох днів переговорів у Східньому Берліні, після яких східньонімецькі представники заявили, що вони стурбовані тим, що новий канцлер Коль може попробувати змінити договори, встановлені між тими двома країнами 10 років тому.

Іван Кедрин

ЗГАДАЙМО ВЕЛИКИХ ДМИТРІВ

Дня 8-го листопада був день святого Димитрія. Може варто пригадати, що у 20-их і 30-их роках цього сторіччя, перед Другою світовою війною, це було не тільки церковне, але й громадське та товариське свято. Бо так якось уже склалося, що в тодішніх — за теперішнім модним висловом — „середовищах" лідерами були Дмитри. І кожний з них переростав своїх земляків, кожний з них був непересічною індивідуальністю і завдяки тому своєму форматові втішався повагою однаково у прихильників, як у противників.

— Дмитро Левицький — справжній державний муж з широкими концепціями, першорядний організатор, політик, який знав, що політику треба вести не так заявами і промовами, як товариськими зв'язками і співжиттям з інакодумаючими на базі вічного узгіднювання поглядів. Вивезений росіянами зі Львова за першої російської окупації Галичини у Першій світовій війні — після вибуху революції у 1917 році став головою Галицько-буковинського Комітету у Києві, при якому почав організуватись спершу загін Січових Стрільців, який розрісся згодом у корпус під командуванням полковника Євгена Коновальця. З Коновальцем приятелював до Роттердамської трагедії, у якій загинув той перший голова ПУН-у.

Дмитро Левицький, стовідсотковий національний демократ, справжній засновник Українського Національно-демократичного Об'єднання (УНДО) у 1925 році, розумів, що треба вести супроти Польщі дворейкову політику — леґальну й революційну і тому пляново щороку виїздив до Карльсбаду, де зустрічався з Коновальцем. Як амбасадор у Данії — приєднав для української справи тодішню інтелектуальну потугу в Европі, данського письменника і критика Ґеорґа Брандеса, який став постійним гостем у домі Дмитра і „Асі" Левицьких — пані Ася живе, дякуючи Господеві, ще й тепер у Ню Йорку. Д. Левицький 31-го жовтня 1942 помер у тому самому Казахстані, де перебував за свого першого заслання за царату, висловивши перед смертю тверду віру у загин совєтської імперії і державне воскресення України. Велика людина. —

— Дмитро Донцов був замолоду соціялістом, мав на Першому з'їзді українських студентів доповідь про потребу розділу Церкви від держави, та переходив різні ідеологічні еволюції. За Гетьмана Павла Скоропадського був директором державної пресової аґенції „Українпрес", але дав Українському Національному Союзові В. Винниченка свою згоду на повстання проти Скоропадського. З допомогою від Євгена Коновальця став редактором „Вісника", перетвореного з „Літературно-наукового Вістника", що його раніше видавало і через брак фондів перестало видавати Наукове Т-во ім. Шевченка. У „Віснику" та серії видаваних тим журналом публікацій, зокрема у своїй книжці „Націоналізм" став ідеологом українського — за терміном Михайла Сосновського — „інтеґрального націоналізму", але в інших своїх творах, виданих вже після останньої війни („Де шукати наших традицій", „Дух нашої давнини") проповідував традиціоналізм, як одну з баз існування повновартної нації. Контроверсійний своїми поглядами за свого життя і після смерти — мав динамічний стиль і став одною з чолових постатей в історії української політичної думки.

— Дмитро Паліїв — неспокійний дух, клубок нервів, член ЦК й Екзекутиви УНДО, посол до Варшавського сойму від УНДО, згодом засновник окремої партії Фронт Національної Єдности, розійшовся із Донцовим, що з ним створив був (перед заснуванням УНДО) партію „Національної Роботи — Заграву". Був першим головним редактором „Нового Часу" у пресовому концерні Івана Тиктора у Львові, згодом власник і редактор щоденника „Українські вісті" — проповідував націоналізм, проте відкидав терор, був одним із творців Листопадового превороту у Львові, адьютантом генерала Тарнавського в УГА, як доброволець до Першої Української Дивізії „Галичина" згинув серед невідомих обставин у битві під Бродами. Кольоритна постать, ідеаліст, політик-вояк, товариська людина, хрустально чесна і льояльна супроти приятелів та джентелменська супроти противників.

— Дмитро Ґреголинський — учитель української гімназії в Перемишлі, видавець — редактор тижневика „Український Голос", гетьманець, звеличник творів Вячеслава Липинського („Листи до братів хліборобів" і ін.), один із дуже нечисленних українських педагогів, який жив своєю газетою, а не школою, — людина також бездоганних товариських форм, один із передових діячів Перемишлянщини.

Цікаво, що всіх тих Дмитрів — Левицького Донцова, Палієва і Ґреголинського єднала спільна риса: незвичайне розуміння ваги періодичного друкованого слова, просто фанатична відданість українській пресі. Дмитро Левицький зібрав був у Львові поважний капітал, щоби реорганізувати щоденник „Діло", поширити його об'єм до 8-10 сторінок щоденно, 16 сторінок під неділю, 24-32 сторінки у різні роковини, видавати „Діло" шість разів тижнево, створити „Бібліотеку „Діла" із щомісячного випуску однієї книжки та поширити склад редакції „Діла" із фаховими референтами різних ділянок. Дмитро Донцов був „пар екселянс" публіцистом, який єднав свій неспокійний ум, який шукав щораз нових шляхів із подивугідною роботящістю. Дмитро Паліїв був типом журналіста-редактора, який під час Другої світової війни, живучи у Криниці, болюче відчував відсутність редакційного стола. Дмитро Ґреголинський ставив працю у своєму тижневику вище своєї заробіткової праці у гімназії і найкраще почував себе, коли, приїхавши до Львова, міг стрінутися у каварні з гуртом українських журналістів.

Усі ці чотири Дмитри належать до минулого, але залишилися тривкими в історії преси, в історії політичної думки, в історії української політики і культури. З теперішньої історичної перспективи — кожний з них був титаном у світі преси. Який жаль, що у вільному світі, в українському поселенні в діяспорі, немає їм рівних, дарма що є багато „журналістів", що їхню професійну назву треба брати в лапки.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Акварельні розцвітання під осінь

Хоч перша малярська виставка в Ню Йорку уродженниці Лемківщини, тепер у Ню Джерзі, Володимири Віри Васічко (її речі знаємо вже і з фестивалів в Артс-Сентер), що була відкрита 17-го жовтня ц. р., в ґалерії ОМУА, зовсім численна, бо на ній понад 60 картин, проте вона скромна і без будь-якої помпезности. Передусім вона — суцільна, там бо самі акварелі та цієї ж техніки — коляжі. А це чинить на глядача зразу додатнє враження. Однак не можна сказати, що малярка знайшла вже свій власний, мистецький шлях чи індивідуальний стиль. Було там декілька, мабуть учасніших, реалістичних картин, що нагадували дещо поштівкову манеру малювання, проте, з другого боку, побачили ми і абстрактні, дуже добрі речі. Крім реалістичних праць, легко ствердити і незначний вплив навіть китайського стилю на спосіб її творення, а теж повноту імпресіоністичної гри мазків. Її улюбленим і характеристичним тоном, що його — в більшій чи меншій мірі — знайдемо майже всюди, це з'єднуючий, належно відчутний, добре перетравлений фіолетно-рожевий чи аметисто-бузковий кольорит. Другою барвою, що нею мисткиня залюбки послуговується у тлах своїх змалювань, це блідо-жовтий тон. Оба ці відтіні знаменито зі собою гармонізують. А тому, що на ділі, вона — малярка квітів, то ці кольори мають багаті можливості застосування у її творчості.

Малює Васічко і краєвиди, надбережні міста та церкви. Її будівлі у напівабстрактному схопленні, завжди легко кинені на папір, прозорі, з рідкими, доземими лініями, а інколи її міста видніють у обіймах рам квадратних ліній.

Найцікавішою прикметою її малярського хисту, це постійна, завжди затримана, стишеність кольориту чи пригаслість тонів, що являється особливо цікавою, не легкою і рідко стрічною у створюванні світу цвітів. Проте картини її не тільки не втрачають на цьому, а навпаки, вони стають цікавими саме тією притишеною тонацією барв.

Деякі американські відзначення, хоч і з менших виставок, очевидно, не шкодять: першуном добре бути всюди.

Якщо йдеться про тематику квіття, яка була тут панівною, то треба звернути увагу, перш за все, на „Карпатські цвіти" і „Дар осені", сповнені ніжно настроєвого, фіолетно-рожевого кольору чи на „Маки і ромени", „Білі лілеї", „Соняшники" та інші, що визначаються багатством і заразом дискретністю барв. З краєвидів пригадуються „Старі дерева", нашвидкоруч схоплений „Перший сніг" чи нагороджена

(Продовження на ст. 3)

Марія Барагура

У переддень Четвертого Конґресу СФУЖО

Підготова IV Конґресу Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО), який відбудеться у Філядельфії 26-го до 29-го листопада ц. р., закінчується. Конґрес проходитиме під гаслом, яке базується на Декаді Української Родини, що розпочалася в 1981-го році і яке звучить: „Бережіть українську християнську родину — вона підстава нашого народу". Цій темі, що символічно зображена в формі розгалуженого дерева, яке є одночасно емблемою Конґресу, буде присвячений панель на пленумі. Емблему, що її виконала мисткиня Христина Зелінська з Філядельфії, помістять на Конґресовій книжці, на жетонах і на виданням, пов'язаних із Конґресом.

Для підкреслення, що праця організованого жіноцтва проходить під покровом наших Церков, книжка починається привітанням-благословенням Блаженнішого Патріярха Йосифа І і трьох Митрополитів — Владики Стефана, Владики Максима і Владики Мстислава.

Після огляду п'ятирічної праці СФУЖО й її складових організацій у книзі йдуть згадки про померлих працівників, привіти і виказ пожертв.

Під час Конґресу відбудуться виставки на різні теми, головно про діяльність СФУЖО за останніх п'ять років, а саме: Міжнародний Рік Дитини, Конференції СФУЖО в Південній Америці, Европі й Австралії. З'їзд Жіночої Преси в Вашінґтоні. Будуть показані видання СФУЖО й її складових організацій, буде влаштована виставка кераміки Слави Ґеруляк і української церковної вишивки Слави Стахів.

Другим панелем на пленумі буде обговорення зв'язків СФУЖО. Референтки Федерації підготовлять виступи зі своїх ділянок, поєднані з дискусією. Проєкт резолюції Конґресу опрацювала Екзекутива СФУЖО.

До участи в Конґресі зголосилися представниці з ЗСА, Канади, Південної Америки, Англії, Франції, Бельгії, Німеччини.

Успішність Конґресу залежатиме від зацікавлення й активности її учасниць.

Д-р Ю. Мовчан

ЧУДОВА ПАМ'ЯТКА

(В пошану д-ра М. Панчишина)

Те, що українські лікарі Америки глибоко шанують пам'ять свого знаменитого колеґи і вчителя, професора і доктора Маріяна Панчишина, серце якого передчасно перестало битися 39 років тому, про це також свідчить тількищо видана збірка біографічних статтей та споминів п. з. „Проф. д-р Маріян Панчишин" — 1882-1943". Цю люксусово видану 100-сторінкову збірку великого формату з твердими обгортками та золотистого кольору, по-мистецькому викарбованими літерами на обкладинці, видав Медичний Архів-Бібліотека Українського Лікарського Товариства Північної Америки з нагоди століття народження великого лікаря, яке сповнилося 6-го вересня ц. р.

Як пише в передмові учень професора Панчишина — „невтомний архівар" Українського Лікарського Товариства Північної Америки (УЛТПА) д-р Павло Пундій, статті поміщені в збірнику, написали різні автори (співробітники, приятелі і учні професора) та вони появилися у різних часописах і журналах за останні 39 років. До цього ще можна б додати, що хоч у цих статтях читач не знайде деталів 25-ти клінічно-медичних наукових праць професора, проте він знайде в них повну і правдиву оцінку цієї людини, як неперевершеного лікаря, українського патріота і гуманіста в найкращому розумінні цього слова. Ось кілька уривків із спогадів тих, хто добре особисто знав д-ра Панчишина.

Переглядаючи сторінки нашого лікарського руху, — пише один із найближчих співпрацівників професора д-р Роман Осінчук, — ми не знаходимо іншого лікаря-громадянина, який би всього себе віддав на службу своєму народові, особливо в справі виховання молодого покоління українських лікарів... І коли сьогодні в ЗСА живе понад 500 українських лікарів, то велике число їх, особливо молодих, завдячує закінчення студій у Львові, чи за кордоном невтомній праці та заходам проф. Панчишина". (ст. 25-26).

Цікаву характеристику професорові дає відомий громадський діяч, голова міста Львова за часів німецької окупації д-р Юрій Полянський. „Україна Маріяна Панчишина, — пише він, — це не порожні гасла, це не мрія, а це жива дійсність. Це... добрі фабрики, досконалі шляхи, струнке господарство. Це — добрі лікарі і найкращі вчителі-виховники, це багаті селянські дворища. Для такої України він жив і діяв"... („Сьогочасне й минуле" — НТШ, Німеччина, 1946)

Про Маріяна Панчишина, як про великого гуманіста і лікаря, який заради добра пацієнта йшов на найбільшу особисту посвяту, яскраво свідчить випадок, про який оповідає у своїх спогадах „Одна візита д-ра М. Панчишина" вже покійний тепер д-р Мирослав Орловський. Було це в 1941 році, в одному з провінційних шпиталів Галичини, в якому брат Мирослава — Антін, був директором. І ось, Антін раптом захворів на якусь тяжку інфекційну недугу, правдоподібно, тиф. Усякі медичні старання аби його врятувати — не давали бажаних успіхів. ...І тоді д-р К. , який лікував Антона, вирішив піти на останнє — поїхати до Львова (бо була тяжка зима і хворого в таку далеку дорогу везти було б дуже небезпечно) і там конче зустріти д-ра Панчишина, на якого була вся надія, і запитати його — що робити? Як врятувати А. Орловського?

„Години минали, — писав М. Орловський, — а телефону від д-ра К. не було. Надходив вечір і надворі почав сипати густий сніг. Уже настала пітьма, коли раптом під хатою я почув гуркіт авта. Підбіг я до дверей, щоб дізнатися, що сказав робити д-р Панчишин, коли, своїм очам не вірячи, бачу, що у дверях є сам д-р Панчишин! Завов-

(Продовження на ст. 3)

Михайло Кучер

ШЛЯХ ГАЛИЧИНИ ДО ЛИСТОПАДА

IV

Брат Головацького критикував заперечення Европи і писав: „не гуди на чужину, бось ся не в народі, але в чужині вивчив". У цілій довгій дискусії довкола мовної справи, зокрема абетки, можна розрізнити три тенденції: пропольську, чисто українську чи загально-слов'янську, та проросійську. Пропольську тенденцію репрезентував Лозинський і Головацький, проукраїнську Шашкевич та приятелі з „Руської Трійці", проросійську — Зубрицький.

Народна проблематика у праці „Руської Трійці"

„Зоря Галицька" з дня 15-го травня 1848 року писала: ми, галицькі русини, належимо до великого руського народу, який говорить одною мовою і нараховує 15 мільйонів... Той нарід колись був незалежний, дорівнював славою найбільшим народам Европи, мав свою літературну мову, свої закони, своїх князів... одним словом жив у добробуті і був сильний.

Такі слова до українського народу промовила Головна Руська Рада. Українські діячі трактували нарід як спільноту, що створилася в історії. Велику увагу надавали народній мові, а із заником рідної мови пов'язували і заник народного характеру, себто свідомости. Головацький і Вагилевич пробували дати означення народу. Нарід — це моральна особа, яка має сидіти на одному місці, щоб призвичаїтися до землі і підсоння, щоб земля до нього промовила і він створив пісню... Українці — це нарід, хоч не має політичного життя. Вистарчить, що таке життя мав в минулому.

Була ідея об'єднання земель Галичини, Угорської Руси і Великої України. Не легко було з малоросіян, місцевих, православних, греко-католиків, русинів, руснаків витворити загальну назву українці. Бо вже 1843 року на пропозицію митрополита Левицького австрійська влада установила єдиний термін рутенен, чим і досі, наприклад, послуговується Ватикан.

Проблему окремішности українців вперше поставив о. М. Левицький у меморандумах у Галичині в р.р. 1817-1821 у праці „Відомість о руськом язиці". Він ствердив, що українська мова не є мішанина всіх слов'янських мов, а є чимось зовсім окремим. Але — цікаво — не признав білорусинам права на окремий нарід. Багато він зробив для справи українського шкільництва.

Підсумування поглядів „Руської Трійці" була „Розправа о язиці южноруськом і єго нарічях" о. Якова Головацького. Нарід, що говорить малоруською мовою, є найбільшим по великоруському. Мова є українська, малоруська, південноруська або просто руська. Ця мова не походить з церковно-слов'янської, ані польської, ані великоруської, а є окремою мовою.

Без огляду на те, що признано етнічну єдність українців під Австрією з українцями під Росією, — перед 1840 роком з того не роблено політичних висновків. Щоправда, ще року 1774 єпископ Л. Шептицький у меморандумі до графа Перґена звертав увагу австрійської влади на можливість політичного впливу монархії на українців під Росією, але більше наголошував при тому релігійну єдність — уніятів — і хотів здобути певну користь для Греко-Католицької Церкви в Галичині.

Тим майже шляхом йшов і о. Михайло Гарасевич, барон, архипресвітер Львівської капітули, у меморіялі про єзуїтів з року 1836. Але можливість політичного впливу Австрії на Україну не уникнула уваги Копітара і напевне під його впливом, бо року 1842, перемиський єпископ Яхимович зробив одверту пропозицію Австрії. Про це нам відомо із згадки Головацького у статті „Положеніє Русинув в Галіції" Хоч австрійська влада на такі меморіяли не звертала уваги, одначе в роках 1842-43 австрійські державні чинники почали до певної міри спріяти національним аспіраціям українців у Галичині з метою протистояти російській пропаґанді.

Діячі „Руської Трійці" уважали галицьких українців частиною єдиного народу над Дніпром і так само вірили, що галицька література є частиною загальної української літератури. У вступі до „Русалки Дністрової" о. Шашкевич ствердив, що його альманах є продовженням літературної праці України, „Енеїди" Котляревського, збірки пісень Цертелєва, Максимовича, Залєського, творів Гулака-Артемовського, Гребінки, Основ'яненка, Падури, граматики Лучкая і Левицького; про єдність літератури галицької з наддніпрянською свідчать й інші твори „Трійці" — „Побратимові" Шашкевича, „Росправи про південноруську мову" Вагилевича, „Росправа о язиці полудніово руськім" Головацького. Україна на думку Головацького відіграла рішаючу ролю у розвиткові української літератури в Австрії.

Одначе діяльність „Руської Трійці" супроводив досить великий суспільний консерватизм українців у Галичині. Один з найбільших приятелів Головацького о. А. Могильницький, промовляючи 1839 року до викладачів духовної семінарії, казав, що священики — це не тільки сини батьківщини, але є вони також державними урядовцями цісаря і монархії. З цієї промови бачимо, що суспільно-політична програма українців у Галичині в 30-их роках XIX століття обмежувалася до вірности і слухняности цісареві.

Але це могла бути тільки тактика, або так звана дипломатія чи політика, бо члени „Руської Трійці" і її симпатики гостро критикували панщину, трактували її не як „волю Божу", а як історичне явище, що його можна і треба змінити. У творах Шашкевича і Могильницького не було місця на панщину.

Спочатку українські політичні національні діячі пропаґували до певної міри півзасоби, які могли хоч трохи поліпшити долю селян. Вони закладали товариства тверезости, друкували розмови — бесіди, як „Бесіда о горілці", і казали, що доля людини в її руках, дбали про шкільництво. Врешті треба згадати про зв'язки „Руської Трійці" із слов'янщиною, зокрема з поляками. Аж до 30-х років минулого століття двобічні антагонізми обмежувалися до проблем релігії і культури. Ще не помічалося наростання національного конфлікту. Але вже рік 1830-ий виявив польсько-український антагонізм, що видно із видрукованого у Відні вірші „Кто лях — ма страх". Тоді поляки до українців ставилися неоднаково. Перед „Вес-

(Закінчення на стор. 4)

Чудова...

(Продовження зі стор. 2)

тузений шаликом, у подорожній —'бунді', з валізкою в руці стояла всім знайома постать знаменитого українського лікаря.

— Ну, де ж ваш хворий, колеґо? — запитав професор з прикметною йому усмішкою на червоно-синьому від морозу і вітру обличчі".

Д-р К. пізніше оповів історію своєї місії. Він відшукав професора на клініці під час шпитальної візити і оповів йому цілу ситуацію. „Але вам, пане товаришу, — сказав професор, — ніяк порадити не можу. Як можна лікувати хворого, якого не бачили? Я знаю, що це зима, 40 кілометрів дороги, але там лежить наш лікар, який потребує допомоги. Підождіть, поки закінчу візиту і зразу поїду з вами".

І він поїхав. У люту зимову погоду поїхав 40 кілометрів, аби рятувати людину. І врятував. Але на цьому ще не був кінець одіссеї. Повертаючись назад до Львова, в дорозі зустрінула їх велика снігова хуртовина, яка внеможливила дальшу їзду автом і тому професор із досвідченим шофером змушені були повернутися назад до села. І лише на другий день йому якось вдалося продістатися до переповненого потягу і так заїхати додому. І то лише завдяки тому, що д-р К. сказав, що пасажиром є д-р Панчишин. Почувши це прізвище, кондуктор-поляк змінив тон і справа була полагоджена. „Крізь вікно, — пише Мирослав, — я ще побачив, як блиснула кондукторська ліхтарка і як хтось встав з лавки, щоб дати сидяче місце несподіваному пасажирові".

Д-р Іван Чинченко, який під час війни був директором ветеринарного інституту у Львові, у своїх спогадах „До двох сумних річниць" розповів, що д-ра Панчишина тому не вивезли аґенти НКВД на схід, коли почалася німецько-совєтська війна, бо він у червні 1941 вирішив переховатися у клініках шпиталю,а не вдома, як то зробив необачний проф. К. Студинський, якого НКВД силою забрало з дому і десь вдорозі знищило.

Д-р Іларіон Чолган у статті „Професор, вихованик і опікун лікарського доросту"писав, що на питання — у чому велич Маріяна Панчишина, треба відповісти одним словом — повність. „Велич його була в повності того, що він робив у повності того, чим він був, в повності його характеру, повності його любови до свого фаху науковця-професора і кліпіциста-практика, повності абсолютної відданости ідеалам, які стали дороговказами в його житті".

У збірнику поміщено також цікавий документ — фотокопію тестаменту „Моя остання воля", в якому Панчишин пише: „Генеральним спадкоємцем цілого мого майна є моя жінка Ольга Панчишин і мої діти — Маріян та Юрій Панчишин. З того мого майна має жінка вирівняти довг затягнений мною від тітки і матері і Стефка. Інших довгів не маю. Інших зобов'язань не маю. Підписані мною векслі д-рові Шульцові є чемностеві, мав їх сам вирівняти. Вложені суми в урухомлення і розбудову Підлютого не є моєю власністю, а моєї жінки Ольги.

Львів, 25 5. 1937 (-) Маріян Панчишин".

Цікаве в цьому тестаменті те, що, не зважаючи на свій „довг" (тобто, борг) тітці, матері та Стефкові, Панчишин, як пише д-р Осінчук (ст. 27) і далі „щедрою рукою давав стипендії кільканадцятьом студентам для закінчення лікарських студій у Чехо-Словаччині".

У збірці також подано коротку згадку про велику трагедію в родині вже померлого д-ра М. Панчишина, який закінчив Медичний факультет Інсбруцького університету 1948 року і за фахом хірург, випадково втопився 21-го липня 1970 року на Фльориді, проживши всього 45 років. Подаючи цю сумну вістку, англомовна газета „Голі Фемілі Нюз" за вересень 1970 року у дописі „Упав гігант" пише, що „тяжко повірити, що смерть відібрала життя у цієї фізично могутньої та енерґійної людини... Він був дійсно гігантом — у фізичному, інтелектуальному та практичному розумінні цього слова..."

Другий, старший син, також Маріян і також лікар, проживає тепер в Чикаґо. За його дуже активну працю в „Клюбі Левів" англомовна газета „Ню Стар"в числі за 7-ме червня 1981 року назвала його „чудодійним працівником" — „The Miracle Worker".

У збірнику поміщено багато світлин із життя М. Панчишина, як наприклад, його світлину з Митрополитом Андреєм Шептицьким, із своєю родиною, із студентами медичного факультету під час практичних занять, студентами Львівського таємного університету і т. д.

Книгу, яка є не тільки чудовою пам'яткою про найславнішого українського лікаря усіх часів, але також окрасою бібліотеки кожного дому, можна набути в ціні 10 долярів у м'якій обкладинці або 17 долярів у — люксусовій, пишучи на адресу: Dr. Pavlo Pundy, Medical Archives and Library of UMANA, 2453 W. Chicago Ave., Chicago, Ill. 60522.

Акварельні...

(Закінчення зі стор. 2)

„Мрячна стежка", а особливо синьо-рожевий, верщинний тут „Останній сніг". Із будівель і міст належить згадати „фіялкову вулицю", „Будинки", „Минувшину" у брунатно-індиґо характері, а з церков „Стару церкву" та „Дерев'яну церкву".

Щодо абстрактів, то крім не зовсім зрозумілого, хоч оригінального і нагородженого — „Візії шляхетного каменя", в сіро-зеленкавому наверствуванні, де цей малюнок можна б вважати і за якийсь ліс, величезні пера, звисаючі котари чи, ще за щось інше, інші абстракти визначаються принадною грайливістю барвистости та переконливости, як ось „Внутрішнє світло" ч. 2 і 4, синьо-зелений „Абстракт" тощо.

Цікаво чи і коли наша мисткиня дійде до свого власного стилю та як поступатиме дальше розвій її творчих прямувань? Можна очікувати, що візьметься вона дещо і за українську тематику. На кожний випадок, перед нею ще зовсім гарні та обіцюючі сприятливості мистецького майбуття.

Теодор Терен-Юськів

Прогулянка до Монтреалю

У православному соборі св. Софії стоять (герший ряд справа): о. Іван Наконечний, о. протопресвітер ЄпифанійЧижів та настоятель собору о. Ігор Куташ, за ними — учасники прогулянки.

Заходами Клюбу Жінок при Українській Православній Церкві Св. Вознесіння у Мейплвуді, Н. Дж., та під проводом її настоятеля о. Івана Наконечного відбулася від 24-го до 26-го вересня ц.р. триденна автобус на прогулянка до Монтреалю, Канада, у віддалі 400 миль.

Прогулянку запланувала Управа Клюбу з Анною Худзій на чолі, а технічні справи полагодило Українське Бюро Подорожей Скоп Травел із Нюарку.

У п'ятницю ранком, ледве розвиднилося, як під церкву Св. Вознесіння почали сходитися і з'їзджатися прогулянковці в більшості жінки. Знайомі щиро віталися, незнайомі знайомилися. О 6:30 год. ранку всі учасники подорожі разом із відпроваджуючими зайшли до церкви, де о. Іван відслужив Молебень у їх намірені, молитвою розпочавши цю екскурсію. За той час прибув і автобус, і всі з почуттям „подорожнього хвилювання" і піднесеного очікування вирушили в дорогу. В автобусі фаховий провідник давав практичні вказівки й цікаві пояснення. А більшість часу група співала.

По дорозі зупинилися у столиці стейту Ню Йорку Олбані, де оглянули цікавої архитектури столичну пляцу і стейтовий музей та мали полуденок в одній із кафетерій. Дорога від Олбані до Канади є надзвичайно мальовнича, а в цей осінній час милувала очі багатством кольорів. До Монтреалю прибули смерком і, дещо покрутившись по однонапрямних вуличках, розташувались у готелі Монт Роял у центрі міста. Охочі ще мали час і нагоду „дослідити" околицю та спробувати монтреальського кулінарства.

Субота пішла на оглядини міста. Спочатку об'їзд міста і околиць монтреальським автобусом із водієм-провідником та зупинками в славному й неописаної краси чудовому соборі Пресвятої Богородиці — Нотр Дам і величавій церкві-ораторії св. Йосифа, що має славу чудодійних виздоровлень. Опісля поїздка „своїм" автобусом і оглядини колишнього олімпійського центру із його незвичайними будівлями, басейнами та величезним стадіоном. Звідси група перейшла до Ботанічного городу, в якому краса природи доповнювалася красою молодих весільних пар, що майже безперервно приїжджали робити світлини. Пізнє пообіддя і вечір прогулянковці використали на відпочинок та оглядини довкілля. Що всіх приємно заскочило — це цілковита безпека на вулицях. Люди масово проходжуються, і ніхто не потребує тремтіти за свою торбинку чи боятися удару й нападу ззаду.

Кульмінаційною точкою подорожі були відвідини української православного собору св. Софії. Новий величезний п'ятибанний собор розташований на околиці міста при широкій алеї, і в сусідстві української католицької церкви Св. Успіння. Настоятелем собору є молодий і надзвичайно милий о. Ігор Куташ. Якраз цієї неділі був їхній храмовий празник, що припадає на день Різдва Богородиці, як початку Божої Премудрости — св. Софії. Тут наші прогулянковці - прочани вислухали Службу Божу, яку разом із о. настоятелем співслужили о. протопресвітер Єпифаній Чижів і провідник групи о. Іван Наконечний. Літургію звеличував і прикрашував своїм співом соборовий хор, що при досконалій акустиці церкви звучав чудово. Отець Куташ виголосив змістовну й інформативну проповідь з нагоди храму. Привітавши всіх, а зокрема гостей з Ню Джерзі, він запросив усіх на святковий храмовий обід. Треба признати, що господарі прийняли гостей надзвичайно гостинно й щиро, примістивши їх при перших столах. Після представлення головного стола господар бенкету, він же й голова парафії, Ярослав Кульба, привітав гостей, яких вшановано відспіванням многоліття. Розчулені гості віддячилися тим самим. Від нашої групи промовляв о. Іван, якого з настоятелем собору в'яжуть роки навчання у Колеґії св. Андрея у Вінніпеґу. З огляду на короткий час, господарі відложили свою заплановану програму, щоб вшанувати і погостити нас. Створилася дійсно мила й зворушлива атмосфера, а прощалися вже як рідні. Пані з парафії (на жаль, не схопилося й не запам'яталося прізвищ) ще дали змогу оглянути їхній гарно обладнований музей та обдарували групу на дорогу. Учаники прогулянки, зворушені й задоволені, рушили в поворотну дорогу. Ще милування чудовими краєвидами, коротка зупинка у вакаційному селищі Лейк Джордж, співи всіх пісень, які хто міг пригадати, та щасливий приїзд під церкву, де вже на декого (щасливого) нетерпеливо чекали чоловіки чи члени родини.

Виглядало, що всі були раді й задоволені: побачили багато цікавого, знайшли нових знайомих, спільно пережили приємні хвилини та й зжилися поміж собою. Тут і там чути бажання, щоб незадовго знову кудись разом поїхати. Такі спільні прогулянки мають своєрідний чар і гарно поєднують корисне з приємним. Тому організаторам подорожі належить щира подяка.

Людмила Почтар

Щоб усі були одно

Неділя, 3-го жовтня 1982 року, залишиться надовго в пам'яті української громади в південній частині Чикаґо.

В цей день парохія св. Василія Великого, яка додержується Юліянського календара, злучилася з парафією св. Михайла, що святкує за Григоріянським календарем. Як одна, так і друга парохія будуть й найдалі святкувати за різними календарями, бо ці обидві згадані парохії обслуговує один священик, який за дозволом Владики Іннокентія у неділі та свята буде мати дві Св. Літургії—одну за старим, а другу за новим календарем.

Свято відбулося дуже врочисто. Службу Божу відслужив Владика Іннокентій у сослуженні отців Івана Кмеча, пароха церкви св. Михаїла, і Мирона Панчука, з церкви свв. Володимира і Ольги.

Після Служби Божої парафіяни зійшлися до церковної залі на спільний обід. Це радісне Свято відкрив тут народжений (третє покоління) Володимир Заокопний. Він у своєму слові нав'язав наше свято до недалекого 1000-ліття хрищення України, коли князь Володимир Великий завів в Україні Христову віру. Тоді ми були— одно, а вступаючи у друге 1000-ліття, будьмо дальше одним. Не можуть нас ділити маловажливі справи. Наш народ і наша Церква в Україні переживають пересплідування, і тому ми тут, у вільному світі, повинні працювати разом у згоді та взаємному зрозумінні, для нашої Церкви і народу.

Дальше ведення програми В.Заокопний передав Г. Дроневі з парафії св. Василія Великого. Г.Дронь привітав присутніх та представив почесних гостей—Владику Іннокентія, оо. М.Бутринського, М.Панчука і І. Кмеча.

Він висловив радість з нагоди цього спільного свята, закликавши нашу громаду до єдности, бо в обличчі трагедії, яку переживає наша Церква і народ на рідних землях особисті амбіції не сміють мати місця в громадському і церковному житті. Згодом забрав слово о. митрат М.Бутринський, парох церкви свв. Володимира і Ольги, який також підкреслив, що в єдності сила, і сьогоднішний день повинен би стати прикладом для інших навіть більших громад.

Потім промовляв Владика Лотоцький, який підкреслив, що він невимовно радий зі злуки наших двох парафій, бо він вірить, що таку саму радість сьогодні переживають в небі обидва патрони наших церков—св. Василій Великий і арх. Михаїл, бо тільки спільними силами, зрозумінням і любов'ю можемо перебороти всі перешкоди, які кожна людина, громада і народ зустрічають на шляху свого життя.

По офіційній частині подано смачний обід, що його приготовив український ресторан під зарядом Мирослави Ґалан.

На закінчення о. митрат М.Бутринський заінтонував молитву „Достойно є воістину", що її підхопили всі присутні. Цим закінчився цей радісний для всієї громади день.

Марта Гайдук

НОВА ДОРАДЧА КОМІСІЯ У СПРАВАХ соціяльного забезпечення почала у понеділок, 8-го листопада, досліджувати справу з програмою соціяльного забезпечення, що знаходиться у загрозливому стані. Як очікується, трост шпитального забезпечення вичерпає свої фінанси вже в другій половині декади, правдоподібно, вже в 1986 році, — заявив секретар Служби здоров'я й опіки над людьми, Ричард С. Швайкер, що на нарадах Дорадчої комісії соціяльного забезпечення заприсягнув 13-ох нових членів. Комісія ця мусить до липня 1983 року подати свої рекомендації, як запобігти катастрофі і розв'язати на довшу мету проблему фінансування цієї головної забезпеченевої програми здоров'я, що служить потребам старших віком людей.

Шлях Галичини...

(Продовження зі стор. 2)

ною народів" поляки вважали українців за польське плем'я, що різнилося від поляків тільки церковним обрядом. Так само було з мовою і культурою. Вона — частина польської культури. Частина польської інтеліґенції, яка стриміла до мовної асиміляції українців, ворожо ставилася до української інтеліґенції, але досить позитивно до народу. Польська інтеліґенція не бачила в українській інтеліґенції небезпечного економічного ворога; польські магнати не боялися економічної конкуренції української інтеліґенції.

Найбільш дражливою для українців була проблема шкільництва і літератури. За катастрофальний стан шкільництва українці обвинувачували поляків. 1848 рік приніс підставові зміни у ставленні української інтеліґенції до поляків. Поменшилася віра в німців, заперечено намір об'єднатися з Росією, висловлено думку за українсько-польську співпрацю, рівночасно усвідомлюючи собі труднощі на тому полі. Деякі пропольські симпатії викликав 1848 рік — весна народів. Люди вірили, що Австрія розпадеться і в Галичині головну ролю будуть мати поляки та може повстане Польща. З пропольських симпатій нічого не вийшло, бо поляки не узгляднили національних аспірацій українців у Галичині.

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДІТЕЙ.

Андріяна Гаврилюк...

(Продовження зі стор. 1)

який заля прийняла бурхливими оплесками.

Кралею ювілейного Балю Української Преси у 1982 році обрано Андріяну Ольгу Гаврилюк, студентку літератури і соціології університету Мериленд, активну пластунку, яка репрезентувала пластовий журнал „Юнак".

Першою княזівною обрано репрезентантку журналу „Наше Життя" Орисю Гриців, студентку Дрекселл університету у Филядельфії, членку Пласту і хору „Русалка".

Другою князівною обрано Катерину Марту Росолу, студентку Кемден Кавнті коледжу, членку танцювальних груп в Арізоні та Филядельфії, яка репрезентувала тижневик „Шлях".

Окремо вирізнено і нагороджено Оленку Геймур, яка репрезентувала щоденник „Свобода" за її співацькі здібності, та Любу Матківську, репрезентантку щоденника „Америка", за її спортові осяги.

Після роздачі нагород уфундованих УНСоюзом, Союзом Українців Католиків „Провидіння", Українським Братським Союзом та Стефанією Бернардин і Марієї Татарською, що їх перевели М. Харина і О. Кузьмович, публіка, серед якої було велике число молоді, ще довго забавлялася під звуки оркестри „Темпо". Із особливих гостей присутніми на балі були голова СФУЖо ред. Лідія Бурачинська і члени Управи, о. мітрат Мирослав Харина, о. шамб. Іван Білянич, редактор „Америки" Мстислав Дольницький і представник СУК „Провидіння" мґр Богдан Тодорів.